

ZEMŘEL BISKUP ŠEBÍŘ

Roku od narození Páně 1067. Dne 9. prosince Šebíř, šestý biskup kostela pražského, *odešel z tohoto světa a požívá odměny sladké*

Ten sdostatek zakusil obojího osudu, štěstí i neštěstí. Neboť byv jednou od knížete Břetislava zajat, uvržen do pout a ve vězení držen, obojí mučednictví zároveň v skrytu i zjevně trpěl. Spravoval téměř po celý čas své pastýřské hodnosti beze všeho protivenství a beze všeho odporu biskupství české i moravské jakožto nerozdílný celek a byl by je i dále spravoval, kdyby nebyl po úmrtí Spytihněvově, podlehnuv naléhavým prosbám knížete Vratislava, svolil, aby byl povýšen Jan za biskupa na Moravě. Dříve si však vymínil pod svědectvím mnoha osob takové léno a zboží neboli výměnu, že si má biskup pražský za ztrátu moravského biskupství vybrati dvanáct nejlepších vesnic v Čechách a že má dostávat ročně sto hřiven stříbra z komory knížecí, dvůr pak u Sekyře Kostela na Moravě i s příslušenstvím že má jako dříve i budoucně držeti, rovněž i ves Slivnici s tržním právem a hrad tamže ležící uprostřed řeky Svratky, Podivín, nazvaný tak podle svého zakladatele Podivy Žida, později však křesťana.

Praví se však, že byl na Moravě před časy Šebířovými jakýsi biskup, zvaný tuším Vracen. Jaký spor měl o tuto diecési Jaromír, nástupce Šebířův, s řečeným biskupem Janem, bude na svém místě ukázáno.

VRATISLAV HODLÁ LANCE POVÝŠITI NA BISKUPA

Tehdy Konrád a Ota uslyševše, že se biskup pražský odebral ke Kristu, poslali pro bratra Jaromíra, povolali ho zpět z Polska a odpásali mu pás rytířský, a on opět přijal roucho a postřižiny duchovní. Mezitím kníže Vratislav, chtě se zajistit do budoucnosti a obávaje se, aby se bratr, až by se stal biskupem, nespikl proti němu s řečenými bratřími, jal se v duchu sám

u sebe rozjímati, jak jen by ho mohl o biskupství připravit. Toho času žil na dvoře knížecím jakýsi kaplan Lanc, ze Saska ze vznešeného rodu pocházející, muž vysoce důstojný a velmi učený, povýšený na probošta kostela litoměřického, mravy i životem ne v rozporu s hodností biskupskou. A poněvadž zůstával knížeti vždy věrný, kníže všemožně o to stál, aby byl biskupem pražským.

Mezitím přijeli z Moravy Konrád a Ota, vedoucí s sebou bratra Jaromíra, a snažně zaň prosili u knížete, aby pamatoval na bratrství, pamatoval na otcovo ustanovení, pamatoval na přísahy, jimiž jejich otec zavázal kmety, aby mu dali své slovo, že si po smrti biskupa Šebíře zvolí Jaromíra biskupem. Kníže však byl mužem, který umí důmyslně a lstivě předstírat a zastírat příčiny věcí. A jako liška neutíká tam, kam mrští ocasem, tak kníže něco jiného podržel ukryto v srdci a něco jiného vyjevil svým bratřím ústy: *„Nenáleží jedinému člověku vyřizovati tuto věc, jež vyžaduje společné úvahy všech. Protože však zatím již větší díl lidu a náčelníků vojska vytáhl do pole, nikde tuším se nebude lépe o tom jednati, než u závor brány naší země; tam budou přítomni všichni, jimž náleží rozhodnouti o volbě biskupa: starší tohoto národa, velmoži a kmeti a přední z duchovenstva“*. To učinil kníže proto, aby se tam mezi svými bojovníky, jsa obklopen zbraní a chráněn strážemi, mohl opřít vůli svých bratří a povýšiti Lance, jak si přál, na biskupa. Ale zmařil se zvrácený záměr knížete, protože všechna moc jest od Boha a biskupem nemůže býti, komu to nebylo od Boha předem souzeno nebo dopuštěno.

KOJATA PLÉDUJE ZA JAROMÍRA

Nač o tom mnoho slov? Přišli k strážné bráně, kudy se chodí do Polska, a kníže svolal na místě, zvaném Dobenina, lid i velmože do shromáždění. Jeho bratři stáli vedle něho po pravici a po levici, duchovní a kmeti seděli daleko dokola a za nimi stáli všichni bojovníci. Kníže zavolal Lance, aby se postavil doprostřed, chválil ho a doporučil národu, hlasitě k němu hovoře: *„Výborná tvá věrnost, každého dne mně osvědčovaná, vyžaduje toho a nutí mě, abych učinil, co chci dnes učiniti, a aby se z toho poučili budoucí, jak mají býti svým pánům věrni. Hle, vezmi prsten a berlu, budiž ženichem církve pražské a pastýřem svatých oveček“*

Nastalo reptání v lidu a neozval se hlas blahopřání, jak vždy bývá u biskupské volby. **Tu Kojata, syn Všeborův, dvorský kmet, jenž to již dále nemohl snést, stoje po pravici Oty, bratra knížete, silně ho udeřil do boku, a jak byl člověk upřímný a mluvil od plic, řekl: „Co stojíš hloupě jak osel? Proč se neujmeš svého bratra? Což nevidíš, že se tvůj bratr, syn knížecí, odstrkuje a přichází cizozemec, jenž do naší země přišel bez kalhot, povyšuje na biskupský stolec? Ale ruší-li kníže přísahu svého otce, budiž daleko od nás, aby duše našich otců u Boha pro takovou přísahu vydávaly počet nebo trpěly trest. Víme — a o to se zasazujeme, jak můžeme — že váš otec Břetislav zavázal nás i naše**

otce pod přísahou víry k tomu, aby po smrti biskupa Šebíře byl váš bratr Jaromír biskupem“

„*Anebo nelíbí-li se ti tvůj bratr, proč se ti zdá sprostým duchovenstvo z našinců, nemálo četné a stejně učené jako tenhle Němec? Kéž bys jen měl tolik biskupství, kolik vidíš kaplanů, rodáků naší země, hodných biskupství! Či myslíš, že by nás mohl cizozemec více milovat a lépe této zemi přát nežli domorodec? Přece je v povaze lidské, že každý, ať odkudkoli na světě, nejen miluje více národ svůj nežli cizí, ale i cizí řeky kdyby mohl, obrátil by do své vlasti. To chceme raději, věru raději, aby psí ocas neb oslí hovno bylo posazeno na svatý stolec než Lanc. Tvůj bratr blahoslavené paměti Spytihněv měl dobrý rozum, že v jediném dni vypudil všechny Němce z naší země. Ještě žije římský císař Jindřich — ať dlouho žije —; tím se činíš ty sám, když, osobuje si jeho moc, dáváš berlu a biskupský prsten hladovému psu. Jistě to neprojde tobě, ani tomu tvému biskupu bez trestu, bude-li na živu Kojata, syn Všeborův“ .*

JAROMÍR ZVOLEN BISKUPEM

Tu Smil, syn Boženův, jenž byl správcem hradu žateckého, vzal spolu s Kojatou Konráda, Otu a Jaromíra za ruce a řekl: „Pojďme a uvidíme, zda Istivost a líčená upřímnost jednoho muže více zmůže či nabude vrchu spravedlnost a vzácná upřímnost tří bratří, jež spojuje stejný věk, jedna vůle a táž moc a jež podporuje větší množství bojovníků“. Nastane v táboře nemalé pozdvižení lidu. „*Do zbraně, do zbraně!*“ volají někteří a všem je proti mysli ona nerozvážná biskupská volba. A tak se většina vojska přidala k těm třem pánům a položili se táborem u hradu Opočna a pod ním. A protože jiná část bojovníků již předtím odešla do hvozdu, kníže, cítě se jaksi opuštěn a nedosti bezpečen před útokem bratří, dal se na útěk co nejrychlejší, ze strachu, aby oni se nezmocnili dříve hradu pražského nebo Vyšehradu.

Z cesty však pošle k bratřím posla se vzkazem: „*Ne pro velikomluvný jazyk Kojaty, syna Všeborova, nebo pro Smila, syna Boženova, v jehož ústech jest med a v srdci jed a na jejichž zlé a Istivé rady jsem učinil, co se stalo — ty já, budu-li živ!... ale zkrátím se —, nýbrž jsa pamětliv více odkazu otcova a přísah jemu daných, učiním, čeho žádá spravedlnost, čeho bratrská láska. Pojďte jen za mnou ku Praze“*

. Ti přišedše zarazili tábor na lukách u vsi Hostivaře a poslali doptati se knížete, zda chce svá slova dotvrditi skutky. On, mírumilovně je přijav, zvolí svého bratra Jaromíra biskupem a propustí Konráda a Otu po vzájemné výměně přísah s pokojem na Moravu. Avšak Smila a Kojatu, ač mezi knížaty jednali o věci pravé a spravedlivé, byl by býval kníže beze všeho slyšení potrestal jako nepřátele země, kdyby nebyli v noci tajně uprchli a zmizeli. Tato volba se stala roku od narození Páně 1068, když slunce vstupovalo do

25. částí znamení Blíženců.

GEBHART VYSVĚCEN NA BISKUPA

Kníže Vratislav poslal pak bez prodlení kmety Šebíře, Alexí a Němce Markvarta se svým bratrem Jaromírem, již zvoleným, k císaři Jindřichovi III. Ti přišedše v den před svátkem svatého Jana Křtitele, předstoupili v Mohuči před císaře, jednajícího s biskupy a s knížaty o říšských věcech. Představivše mu svého zvolence, jménem knížete i celého národa žádali císaře, aby ze své moci ráčil jejich volbu potvrditi. On svoliv k jejich žádosti, dne 30. června v pondělí dal mu prsten a pastýřskou berlu a první neděli potom, dne 6. července, byl Jaromír se změněným jménem Gebhart vysvěcen od arcibiskupa mohučského na biskupa.

Téhož dne se přeplavili přes Rýn, a když po obědě Vilém, jeden z jeho bojovníků, seděl na břehu, maje nohy spuštěny do řeky, přiblížil se k němu zezadu nový biskup a nemaje tušení, jak je tam hluboko, sestrčil ho do vln Rýna se slovy: „Po druhé tě křtím, Viléme“. Ten zůstav dlouho ponořen pod vodou, konečně se vynořil a hlavou kroutě a vodu polykaje řekl: „Tak-li křtíš, velmi blázníš, biskupe!“ A kdyby nebyl uměl ten muž tak dobře plavati, byl by býval jedním dnem biskupství nabyt i pozbyl biskup Gebhart.

Zdroj: Kosmova Kronika Čechů, kniha II., převzato z www.moraviamagna.cz